

בראשית חט"ו שיחה ד'

ברש"י: "מפרי האדמה: מן הגרוע" - שבזה מבואר מדוע "לא שעה" אל קין. ומביא אגדה ש"זרע פשתן היה" שקין הביא מין משובח - שהרי רצה להתקרב לה' - אך חשב שהעיקר הוא המין ולא פרטי המין.

על הפסוק (ד, ג) "ויבא קין מפרי האדמה" מפרש רש"י: "מפרי האדמה: מן הגרוע ויש אגדה שאומרת זרע פשתן היה" (בכמה דפוסים: "ד"א מפרי מאיזה פרי שבא לידו לא טוב ולא מובחר").

צריך להבין מדוע מביא רש"י מהמדרש ש"זרע פשתן היה", איך זה "מישב את דברי המקרא", דלכאורה אין זה נוגע?

והנה, רש"י אינו מסתפק בהפירוש "מן הגרוע" (שהכרח פירוש זה הוא מזה ש"אל קין ואל מנחתו לא שעה") כי לפי זה קשה ד"מן הגרוע" הוא היפך המכוון דהבאת קרבן לה'. ולכן מפרש ש"זרע פשתן היה ד"א וכו".

[על פי ב' פירושים אלו יובן שחטא קין לא הי' זה שהביא מפרי האדמה, שהרי "ואל קין ואל מנחתו לא שעה" נאמר דוקא לאחר "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו", והוא מפני שהטעם ש"אל קין גו' לא שעה" הוא שלאחר שראה ש"וישע ה' אל הבל" כי הוא הביא "מבכורות צאנו ומחלביהן" מ"מ לא למד מהבל ולא תיקן הנהגתו].

והביאור: פשתן הוא מין מובחר וא"כ קין חשב שהעיקר הוא המין, אך חשב שפרטי המין אינו נוגע, ולכן הביא "מן הגרוע" שבפשתן. וע"ז מוסיף הגירסא "מאיזה פרי", כי עדיין קשה קצת מדוע הביא דוקא מן הגרוע. אך לפירוש השני קשה יותר, מדוע "לא שעה" כלל אם הביא רק "מאיזה פרי".

ע"ד ההלכה: הרמב"ם מדייק שצריך להביא מן היפה והמשובח שבאותו המין, וראיתו מהבל.

והסברה בכל זה: תוכן ענין הקרבן הוא ש"לה' הארץ ומלואה", ולכן העיקר הוא להביא את המשובח מכל מין להראות שה' הוא בעה"ב על כל מין ולא רק על המינים המובחרים.

ע"פ דא"ח: קין הביא פשתן כי רצה להמשיך מעולם האחדות, וזרע פשתן גדל קנה יחידי מכל גרעין, ולכן לא הביא מן היפה, כי בעולם האחדות לא נוגע הפרטים, כי פרטים הו"ע ההתחלקות. אך זהו שלא כפי הכוונה, כי הכוונה היא להמשיך את האחדות בתוך העולם - בתוך הפרטים - ולא לצאת מהעולם - מהתחלקות - כדי להגיע לאחדות.